

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 235 26 maart 2024

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Zaterdag 16 maart is de broer van Geesje Veenbaas in Wageningen overleden.

Als je haar een bericht wilt sturen vraag het adres van Geesje aan via natuurlijkdelvland@knnv.nl

Jaarthema 2024: Schoner water

Soort van het seizoen **winter: kleine watersalamander**

Kijk in januari tot en met maart uit naar kleine watersalamander; maak foto's en meld deze via natuurlijkdelvland@knnv.nl; vermeld plek waar je ze gezien hebt.

Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schoner water, [klik hier](#) voor de informatiebrief

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland organiseert de komende tijd diverse activiteiten rond het jaarthema

Schoner water

3 April van 10.00 – 12.30 uur

In het rond het natuurcentrum Het Melarium wordt de praktijk getoond en ervaren om schoner water te ervaren. Het kroos zal geschept worden en de waterdieren gevangen en bekijken hoe schoon het water is. Het Melarium is te vinden in het Akerdijkse bos, aan het einde van de Thijsseweg in Delft. Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Waar is Natuurlijk Delfland actief?

Natuurlijk Delfland heeft een groot werkgebied. Sommige dingen doen we overal, maar andere ook bij jou om de hoek.

[Klik hier](#) dan zie je waar we actief zijn

Uitgebloeide bollen? Niet weggooien!

De boomgaard Veelust is op zoek naar uitgebloeide narcissen, sneeuwkllokjes, blauwe druifjes, hyacinten. Deze bollen worden rond de bijenstal op Veelust gepoot. Heb je deze bollen? Je kan ze neerzetten bij het hek op Veelust, Abtswoude 19a Delft. Gelijk een goede mogelijkheid om de jonge lammetjes te zien die daar nu rondlopen.

Verslag Nachtvinders Kandelaarhoek verschenen

Lees het verslag van vijf jaar onderzoek van nachtvinders in de Kandelaarhoek in de gemeenten Schiedam en Rotterdam. Naast de lijst met vele soorten bevat het ook een beheeradvies, omdat het huidige beheer de nachtvinder niet stimuleert. [Klik hier](#)

De verborgen Hortus – citizen science project 2024

Hortus Botanicus gaat in 2024 uitgebreide inventarisaties van de biodiversiteit in de tuin uitvoeren. De tuin speelt een belangrijke rol in de biodiversiteit van Delft.

rode kleiboskelkzwam

rood weeskind

Naast de jaarlijkse broedvogeltellingen van de Vogelwacht en andere inventarisaties van o.a. vleermuizen en nachtvinders, willen we dit jaar nog beter in kaart gaan brengen wat er in onze tuin groeit, bloeit en leeft. En daar kunt u bij helpen! We vragen aan alle bezoekers van de tuin om zoveel mogelijk op zoek te gaan naar insecten, (wilde) planten, korstmossen, weekdieren en deze zo veel mogelijk te fotograferen en via Obsmapp door te geven aan waarneming.nl. Tekst en foto's Kees Mostert.

Tuintip

Laat het mos op veel plekken in je tuin groeien, veel vogels gebruiken dit voor hun nest.

Sterrenhemel**dinsdag 26 maart**

21:15: De Maan staat 50' ten noordoosten van Spica, de helderste ster van het sterrenbeeld Maagd (+1,0m).

zaterdag 30 maart

21:11: Jupiter staat op een hoogte van 12° boven de horizon, in het westnoordwesten, en goed zicht op de horizon is nodig om dit te kunnen zien.

zondag 31 maart

02.00: Begin van de zomertijd

dinsdag 2 april

00.15: Mercurius is stationair in ecliptische lengte. De planeet keert zijn bewegingsrichting ten opzichte van de sterren om en gaat tegen de gangbare richting in bewegen.

05.15: Laatste Kwartier De Maan is in de fase van Laatste Kwartier. De linker helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is vooral in de late nacht en vroege ochtend zichtbaar

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij

Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Groentje?! - Groei mee met jouw moestuin
door Esther Klaster en Femke Lampe
prijs € 26,95

Met het praktische moestuinboek GROENTJE?! groei je stap voor stap mee met je eigen moestuin. Nieuw of beginner in het zaaien, opkweken en eten uit eigen tuin? Dan is Groentje?! hét moestuinboek voor jou. Of je een kleine of een grote tuin hebt of een balkon, dat maakt niet uit: groenten, kruiden of fruit laten groeien kan iedereen. In Groentje?! nemen de auteurs de beginnende moestuinier aan de hand mee op basis van hun eigen successen en mislukkingen.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

13/3, **rosse stekelstaarten**, Groenzoom, Pijnacker, Helma Vonk

13/3, **torenavalk**, Groenzoom, Pijnacker, Helma Vonk

18/3, **paddentrek**, Peter

18/3, **grutto** in spiegelbeeld, Groenzoom, Pijnacker, Helma Vonk

18/3, **gewone steekmug** op de buiten deur, Azielaan Tanthof, Delft, Lia Claus

19/3, **narcis**, Delfgauw, Bart Hendriks

19/3, **grauwe schildwants** op knoppen van **gewone vlier**, Hammenpoort, Willemein

20/3, **tapijtkever** (Anthrenus), Delfgauw, Bart Hendriks

20/3, de eerste **pinksterbloem** (40 ex) en de eerste **citroenvlinder**, slootkant Abtswoudsepark, Huub van 't Hart.

21/3, **buizerd**, Bieslandse bos, Delft, Helma Vonk

21/3, **pissebedden** op rest van **wilgenboom**, Kenerburgpad, Tanthof, Lia Claus

23/3, **pinksterbloem**, 't Woudt, Willemein

22/3, **vingerhelmbloem**, bosplantsoen Multatuliweg, Voorhof Oost, Delft, Huub van 't Hart

In steeds meer bosplantsoen in Delft groeit en bloeit massaal **vingerhelmbloem**.

23/3, een van onze leden zag dode **karpers**, Grote Plas, Delftse Hout

Jos op pad, week 11, Jos van Koppen

Op maandagavond 11 maart kwam ik met de tram uit Den Haag en liep toen met een kennis via de Insulindeweg terug naar huis rond 22.00 uur.

Op de stoep van de Insulindeweg tussen de Ternatestraat en de Madoerastraat zag ik een **groene kikker** op de stoep. Omdat ik niet 'wist' waarheen die kikker op stap was heb ik dit exemplaar rustig zijn gang laten gaan. Misschien is er ergens in een achtertuin een vijvertje?

Verder: het broeden van de meerkoet bij de Bethlehemkapel heeft succes gehad. Er zijn **twee jongen** uitgekomen en er lag nog één zichtbaar ei in het nest. Toen ik later nog eens keek zat de ouder op het nest en kon ik nog niet zien of er nog meer jongen uitgekomen waren. Wel heb ik het voeren van een jong via een klein zwart 'bolletje' in de bek waargenomen. Die bolletjes in de bek zag ik ook bij meerkoeten in vorige jaren. Als er geen eieren meer zijn mag ik pas volgens het 'protocol' een foto opsturen geloof ik.

In Delfgauw heeft de natuur ook weer een paar sprongen vooruit naar de lente gemaakt. Ik zie veel **zwanemosselschelpen** aan de kant van de vaart in de berm. Verder zijn er al **vergeet-mij-nietjes**. Bij het benzinstation steekt de generatieve generatie van **heermoes** ruim zijn kop boven het maaiveld. En tot slot: overal langs de vaart zijn er **kleine veldkers** bloemen zichtbaar. Volgende week wellicht ook een paar foto's. Ik ga ook weer kijken bij het Van Weerden Poelmanpad, daar zal ook wel een ontwikkeling vanwege de lente zichtbaar zijn. Er wordt daar regelmatig in de berm gemaaid.

TERUGBLIK: Activiteiten

In de week van 18 t/m 24 maart zijn er talrijke wateractiviteiten georganiseerd door Delft4GlobalGoals, [klik hier](#)

Een week waar je jezelf kon onderdompelen in waterbewustzijn en plezier! Het hoogtepunt was zaterdag 23 maart. Natuurlijk Delfland heeft op het Vestplein met een kraam gestaan.

Er was water uit een relatief goed watergebied in Delft, namelijk uit het Abtswoudse bos en uit de nabijgelegen gracht. Geïnteresseerden hebben we gevraagd waar welk water/waterleven op welke locatie verzameld is. Door het

vroege voorjaar was de diversiteit en het aantal waterdiertjes nog beperkt. Er ontstonden interessante gesprekken. Pelle van Waarden van de NJN heeft onze activiteit ondersteund. Hij kreeg support van Elin van Waarden en Rommy van der Zee, eveneens van de NJN - Martin de Laat

19 maart, boomgaard Chilipad

Dinsdagochtend samen met Ben een omgevallen knotwilg doorgezaagd. Het gevaar bestond dat de jonge lammetjes deze boom als brug gingen gebruiken om over de sloot te kruipen en te ontsnappen uit het weiland.

De boom drijft nu in het water en moet hier wel nog uit getakeld worden. Tevens meteen een omgevallen appelboom in handzaam formaat gezaagd voor de houtkachel. De overgebleven stronk is speelgoed voor de lammetjes.

19 maart, 15.00 – 17.00 uur, afdelingsuitje

De afdeling Vastgoed van de TUD had gevraagd om wij een afdelingsuitje wilde begeleiden. Ons Team vissen rukte uit. Er is zeer fanatiek gevist. De volgende soorten zijn gevonden.

INSECTEN: juffer onbekend, bootsmannetje onbekend, platte waterwants, waterjuffer onbekend; bruine duiker, gestreepte kniptor, gele rietklimmer, goudoogje, tweestippelig lieveheersbeestje, zevenstippelig lieveheersbeestje, veelstippig Aziatisch lieveheersbeestje, tuinhommel.

OVERIGEN: gewone grauwworm, gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (heel veel), papiervisje, ruwe pissebed, knotskronkel, strekspinn onbekend.

VISSEN: zeelt, kleine modderkruiper, marmmergrondel, baars, tiendoornige stekelbaars, kroeskarper

VOGELS: buizerd, winterkoning, blauwe Reiger, grote bonte specht, staartmees,

WEEKDIEREN: zwarte wegslak / donkere wegslak, rode wegslak/ Spaanse wegslak, haarslak

Volgende week de foto's

19 maart, 20.00 – 21.30 Team Educatie

De komende plannen zijn gemaakt zie de website voor de educatieve activiteiten,

<https://delfland.knnv.nl/agenda/>

We hebben behoefte aan gastvrouwen en mannen voor de kraam en Melarium. Op deze plekken kan je jouw passie voor natuur aan anderen laten zien. Als dit wat lijkt? Stuur een email aan natuurlijkdelfland@knnv.nl of bel 06 – 33 00 17 42; dit om vrijblijvend van gedachten te wisselen.

20 maart, nummer 155 van Veldbericht

De belangrijkste inhoud:

Thema 2024; schaapskudde in duinvallei Het Watergat in Monster; Winterflora: Eindejaars

Plantenjacht; Vang de watermonsters-2023, Winterflora bomen en struiken; C3 en C4 planten, hoe

zit dat (ook alweer)?; Braakballen, muizen en kijkgaatjes; Wist je dat... dwergvleermuizen sperma 6 maanden opslaan?; Gierzwaluwen in het Westland.

Vraag een proefnummer aan: natuurlijkDelfland@knnv.nl

23 maart, 20.30 - 22.15 uur, excursie Earth Day

Binnen de korstte keren waren de 25 plaatsen voor deze excursie bezet, we moesten enkele mensen teleurstellen.

Hans van der Meijs heeft deze excursie geleid en verteld over het bosplan in de Monsterse duinen tijdens de werkverschaffing. De aanleg van de "Bloedberg" in 1938, met de kruitwagens, met bloed, zweet en tranen. De waterwinning in Solleveld.

De sterrenstelsels Orion, de Grote Beer, de Poolster en de planeet Jupiter waren goed te zien.

Op de Zandmotor liep de groep langs de afrastering en het groene strand is toegelicht.

Op de Zandmotor een stilteoefening gehouden om te voelen, horen, kijken en te ruiken. Tijdens de stilte oefening was, mede door de wind, het aanhoudende geluid van de zee luid en duidelijk te horen. Dat maakte indruk in het donker. Bijzonder was het grote binnenmeer, door de afgelopen regenval leek het wel een binnenzee.

Opvallend en ook wel storend, lopend over de zandmotor de lichtvervuiling van de Maasvlakte, het reuzenrad op de pier van Scheveningen dat fel verlicht was. En al de rode lampen van de windmolens op zee.

23 maart, nationale schelpenteldag, Zandmotor

Op de Zandmotor was het weer halen en brengen van een heerlijk zonnetje tot een zeer stevige hagelbui, dit alles met een stevige wind. We hadden ons warm aangekleed.

Er waren steeds mensen aanwezig die schelpen zochten en uitzochten bij onze Strandkar. De volgende soorten zijn gevonden: Amerikaanse boormossel, geknobbelde hartschelp, gevlochten fuikhoren, grijze tapijtschelp, grote strandschelp, halfgeknotte strandschelp, kokkel, muiltje, nonnetje, Noorse hartschelp, ruwe boormossel, stevige strandschelp, tapijtschelp, venusshelp, zeerasp (geen schelp).

23 maart, knotten boomgaard Hammenpoort

Het Team Boomgaard Hammenpoort kreeg hulp van 10 knotters en samen hebben we veel werk verzet zodat de knotwilgen en takkenril weer klaar zijn voor dit seizoen. Knotgroep, héél erg bedankt!

We zoeken ook nieuwe leden voor ons Team. Lijkt het leuk om mee te helpen in deze ecologische hotspot op de TU Campus, stuur dan een bericht naar natuurlijkdelfland@knnv.nl.
Sjoerdieke en Wouter (coördinatoren Team Hammenpoort)

23 maart, reuzenberenklauwen steken, Abtswoudse bos Midden

De Reuzenberenklauwbrigade Abtswoudse bos Midden is weer gestart! Met 8 m/v in anderhalf uur is een flink gebied "behandeld". Fantastisch om te merken dat het aantal reuzenberenklauwen écht afneemt, na al vier jaar uitsteken en bijhouden.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan: nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe
Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen
Anna Kreffer, Soort van het Seizoen
Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen
En vele personen die in de bijdragen staan.
Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Sterrebos bij NedCar voor niets gekapt, [klik hier](#)

Twee jaar geleden werden 350 bomen in het Sterrebos bij Born gekapt de uitbreidingspalen van autofabriek Nedcar. Inmiddels is de productie van auto's gestaakt en is uitbreiding van de fabriek onwaarschijnlijker dan ooit.

Een triest voorbeeld van de uiterst natuuronvriendelijke ruimtelijke ordeningswetgeving in dit land. Dit voorbeeld laat weer eens zien hoe noodzakelijk het is om de kapvergunning te koppelen aan het onherroepelijk zijn van de bijbehorende bouwvergunning én dat de kap niet eerder mag worden uitgevoerd dan het moment van de daadwerkelijke start van de bouwactiviteit. Een dergelijke simpele wetwijziging zou veel volkomen nodeloze natuurschade voorkomen.

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.